FUTENGEVECHT MET FATALE AFLOOP

Bert Kamp

In de westelijke tuinsteden lijkt het aantal Futen nog steeds toe te nemen, vermoedelijk is dit ook elders in Amsterdam het geval.
In Slotermeer zien wij in veel kanalen en sierwateren regelmatig baltsgedrag zoals hofmakerij en territoriumafbakening door de broedvogels, die niet zelden hun vaste stekjes bezetten. De nesten liggen in de rietkragen, tussen in het water hangende boomtakken of worden verankerd aan kleine obstakels, die boven water uitsteken. Ook worden desnoods oude nesten van Meerkoeten in gebruik genomen, maar het komt ook voor dat een Meerkoetenpaar het halfvoltooide nest van een Fuut als fundament gebruikt om verder te bouwen aan een eigen nest. Dit jaar zag ik Meerkoet en Fuut broeden onder dezelfde overhangende wilg, slechts een paar meter van elkaar. Beide legsels waren succesvol en kwamen uit. De broedparen hadden een gewapende vrede gesloten. Op 11 augustus broedde nog een Futenpaar op drie eieren in een rietkraag in de jachthaven aan de Sloterplas. Het nest was duidelijk zichtbaar aan de rand van de rietzoom. Vanaf een brug konden passanten neerkijken op de broedvogel, die deze belangstelling nogal

De plantendans uitgevoerd in de Amsterdamse grachten (*Martijn de Jonge)*

laconiek scheen te accepteren. Vissers en andere recreanten, blaffende honden en lawaai op dichtbij liggende boten konden de broedende Fuut niet doen wijken. Herhaalde malen zag ik dreigend optreden van het mannetje tegen concurrenten, maar altijd eindigde deze confrontatie met de aftocht van de belager, zoals meestal gebruikelijk in de vogelwereld. Begin juli liep het bij een Futengevecht echter totaal anders. Een fors uitgevallen mannetje zwom in het kroosveld doelbewust af op een kleiner exemplaar, die zich tegen de stenen wal had gedrukt, met alleen de kop boven water. Deze vogel was voor mij nauwelijks zichtbaar, maar werd op felle snavelhouwen getrakteerd. Daarop verdwenen beide vogels onder water en het duurde abnormaal lang voor ze weer opdoken: de grote Fuut eerst en vijf seconden later de kleiner indringer. Deze zwom onder het kroosveld door naar een hoek van de bakstenen wallekant, waar hij zich onzichtbaar probeerde te maken voor zijn belager. Hij lag daar doodstil in die hoek. Alleen de met kroos bedekte kop was zichtbaar, maar het mocht niet baten. De agressieve aanvaller gaf zijn kleinere tegenstander nu de volle laag met gerichte snavelstoten op de kop, waarna hij wegzwom. Het slachtoffer dreef apathisch in zijn hoekje en een uurtje later was hij dood.
Ik neem aan dat dit een uitzondering is in de Futenwereld en dat het slachtoffer wellicht een onervaren vogel was dan wel in een slechte conditie verkeerde. Hij geraakte in een zodanige positie dat vluchten onmogelijk was, waardoor zijn gedrag de aanvaller alleen maar stimuleerde om het karwei af te maken. Enkele ervaren vogelaars met wie ik dit incident besprak hadden zoiets nog nooit gezien.

Overigens, ik beschik niet over literatuur die een verklaring probeert te geven van de oorzaken van de Futenmigratie naar de stad, die sinds 1980 op gang is gekomen. Meestal zijn er meerdere factoren in het spel. Ik dacht aan het volgende:

1. De toegenomen waterrecreatie in het buitengebied? Dit lijkt niet erg waarschijnlijk, omdat in de steden ook veel activiteit op en rond het water plaatsvindt. Bovendien broeden Fuut hier toch ook tussen woonboten en in drukke jachthavens.
2. De waterkwaliteit zou een rol kunnen spelen. In de agrarische gebieden rond Amsterdam vindt veel intensieve bemesting plaats. Overtollige drijfmest spoelt af in het oppervlaktewater en veroorzaakt door fosfaten overmatige plantengroei en algenexplosies. Het water wordt "groene soep", het zicht onder water vermindert waardoor jacht op vissen door de Fuut wordt belemmerd. het staat immers vast, dat de snoek met hetzelfde

probleem kampt? Het water in de stad kan daarentegen door zuivering langzamerhand zijn verbeterd, ook door het uitspoelen van het grachtwater.

3. In Amsterdam is een grote concentratie van sportvissers. Voor de sportvisserij wordt vis uitgezet, terwijl hengelaars ook regelmatig voerplekken maken voor hun visstek. Extra voedsel voor de witvis, die hiervan profiteert, dus meer aanbod van prooivissen voor Futen?
4. Zou het stadswater zoveel warmer kunnen zijn dan het buitenwater, dat de vissen in het vroege voorjaar beweeglijker zijn?

Dit zijn enkel veronderstellingen, die elke bewijsgrond missen. Kan iemand mij corrigeren op deze punten of publikaties noemen, die een beter gefundeerde verklaring geven over onze "stadsfuten"? Ik houd mij aanbevolen voor tips.

Bert Kamp
Burg. Hogguerstraat 271
1064 CP Amsterdam-Slotermeer

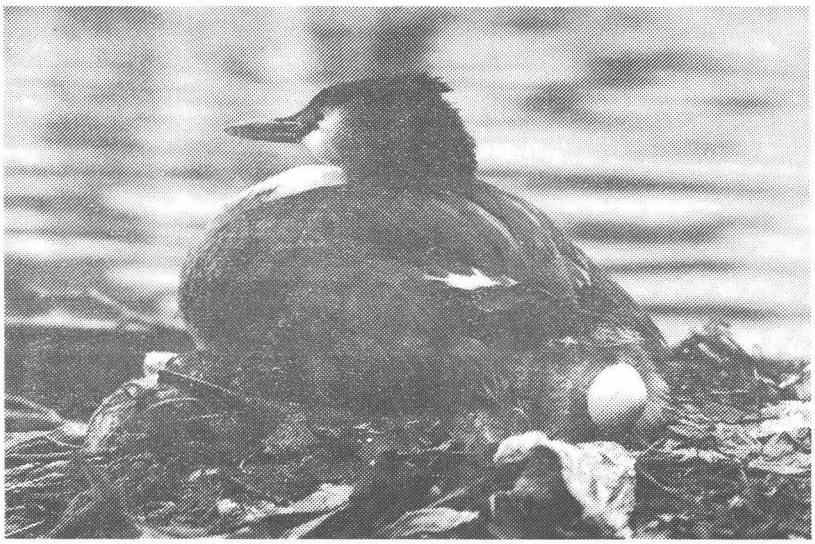

De 'geboorte' van eerste ei (*Martijn de Jonge*)